

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Конто почт. ш. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячною в краю 4-50 зм.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зм.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Подвійна бухгалтерія.

Львів, 26. жовтня 1927.

Жидівська преса є у фазі офензивної проти українців. Нині вже важко сказати, що тут іде про чисто моральне добро, про оборону підсудного, про висвітлення погромів. Ні, навпаки — робиться все можливе, щоб трагедію погромів заплутати, а одночасно її упростити. Звичайна подвійна бухгалтерія. Ту подвійну бухгалтерію приворювали жиди від першої хвилі оголошення українським народом прав на вільне життя. Живучи на українській землі, витискаючи з неї життєві соки, вони все були експонентами чужої культури, чужих політичних інтересів, залишаючи для себе виключно тільки інтереси економічні.

В париському процесі багато говориться про мниму неприхильність українців до жидів іще з часів крайньої філософської Центр. Ради, але ні одним словом не згадується про поведінку жидів у відношенні до українців і їх емансипаційних змагань. Всі дарунки в користь жидів від Центр. Ради жиди приймали з великою радістю, але одночасно поборювали безпощадно українські самостійницькі змагання. Розперещували жидівську пресу в добі Центр. Ради, кепкування з українських починів і змагань, перепони в державному будівництві доходили до крайних меж. Жиди на Україні були в безкритичній офензиві проти українців.

З приводу виданого Центр. Радою про персонально-національну автономію закону жидівська «Київська Мисль» писала 12. січня 1918: «Приняття Радой закону о національно-територіальній автономії являється актом исторической важности. Радя призывает честь выступить пионером в деле создания новых, невиданных в истории форм государственного устройства, форм, выдвинутых демократией, как единственный при буржуазном строе способ если не устранить, то по крайней мере свести до минимума национальную борьбу внутри отдельных государств».

Отак 12. січня 1918 неан у честь Центр. Ради за дарунок в користь жидів, у честь тої Ради, якій жидівські представники постійно кидали камені під ноги. А на другий день (13. січня 1918) ситуація змінюється. З приводу проголошення Центральною Радою самостійності України «Київська Мисль» писала: «Факт провозглашения независимости Украины... является торжеством не революции и демократии, а центрально-европейского империализма и реакции. Это не праздник на улицах российской, украинской и международной демократии».

Чи не подвійна бухгалтерія? Те, що українці роблять самочинно в користь жидів, є добре і благородне, але те, що вони роблять для себе, для свого життя, є злим і реакційним, бо воно є шкідливе для інтересів єдиної, неподільної і живучої держави, неподільної і живучої міжнародної демократії, виданої жиди підчас наступу Мурашова, а ще краще і наглядніше підчас його побуту в Києві. Та про це мовчать жидівська преса.

А зате вона містить кількометрові описи знущань і страхів, але лише у відношенні до жидів, так — немов

би в часі революції і громадянської війни палила лише жидівська кров. Здебільшого всі ці описи є витвором буйної фантазії. Ось наприм. жидівсько-французький письменник Б. Лекаш, відкомендерований на Україну для зібрання фактів на оборони Шварцбарта, в книжці: «Коли вмирає Ізраїль» описує страшний погром у Білій Церкві. Очевидно, всі ці страхіття вписується на рахунок українських військ. Але необережно автор ставить дату погрому: 28. серпня 1919. А в серпні 1919 не було в Білій Церкві ані одного українського вояка, там панували тоді вже червоні війська. І знову подвійна бухгалтерія. У своїй щедрості всі варварства революційного часу жиди вписують на рахунок українських військ, просто промовчує, що за одні були ті погроми «жолдаки».

В протинаукаїнській офензиві жиди нічим не помітують. Як таран висунено на сторінки преси відкритий лист Пінхоса Красного до генер. прокуратора Франції. Там жертва жидівської пристрасти змальована найчорнішими красками. П. Красний, б. український міністр для жидівських справ під кермою пок. Петлюри, як голови держави, запевняє, що він мав би багато сказати «про кошмарну роль самого Петлюри, як і інших членів жовто-блакитного братства. А на чолі того братства стояв якраз ті, що тепер перед судом будуть платити каліла в честь свого вмерлого «вождя» в кривавих погромах на Україні».

Він називає пок. Петлюру «погромним отаманом» і на його сумління звальює двісті тисяч(?) жидівських сиріт,

«яких родичі агітували в кривавої руки головного отамана Української Народної Республіки Симона Петлюри».

Не вважаємо себе покликаними вступати в полеміку з П. Красним, б. «петлюрівським» міністром, який на протязі п'ять літ сидів в кабінеті «жовто-блакитного братства», який з тим «братством» тинявся навіть по Тарнові і який до кінця 1923 року брав міністерську платню з каси «кровожадного Петлюри». Це одно вже вповні вистарчає для зрозуміння вікчемності такого типа як Красний. Але беремо до рук брошулку, видану під датою: Камінець на Поділлі, серпень 1919 р. в українській і жидівській мові під написом: «До єврейського громадянства і робітництва на Україні», а в ній читаємо:

«Українська Народна Республіка веде уперту боротьбу зі своїми ворогами ліворуч і праворуч за своє існування і самостійність, за народну волю та здобуття революції, за закріплення за трудовим народом прав на землю і за забезпечення законів, захищаючи працю і волю працюючого люду Російські більшовики-комуністи не можуть одякнутися від старовинного російського імперіалізму і вважають себе паразитами наслідниками над Україною. Вважаючи здібности комунізм своєю багнетом і за допомогою торожанської війни, вони виваливають в народні маси темні інстинкти і найгірші почуття. Ця система дає відповідні плоди: по Україні повтає ураган єврейських погромів. Соціалістичне Правительство, котре стоїть на чолі Республіки, веде разом з Головною Отамою Петлюрою рішучу боротьбу з погромами...»

А під тією брошулкою в 16 сторінок підпис: Народний Міністр Єврейських справ: Пінхос Красний. І знов подвійна бухгалтерія Красного і його коннаціоналів. В році

1919, коли українці представляли наглядну силу, погромниками були більшовики-комуністи, а пок. Петлюра вів рішучу боротьбу з погромництвом. Тепер же навпаки: Петлюра є кривавим отаманом, а більшовики поборниками погромів. Беремо до рук львівську жидівську «Хвілю» і в передовиці з дня 19. ц. м., серед повені налушистої фразеології, вичитуємо, що — мовляв — жиди розуміють змагання українців до самостійного існування та що

«з вчинками влучилив Самосенка, Палієнка і інших, що діяли в армії от. Петлюри, не мали нічого опального найкращі сини України. З відразою приймаємо вісти з Наддніпрянщини культурно більш дозріле українське громадянство нашої країни».

Після такої протекційної «похвали» зараз на другий день та сама «Хвіля» передруковує винятком з фантастичного роману «Пожога» Софії Косак-Шуцької, якоїсь істеричної «кресовянки», яка в повістевій формі мстить за втрату своїх посіслостей. Описує вона зі слухів і поголосок погром у Проскуріві, в якому кількість жертв подавано на 20 тисяч, а опісля зредуковано на 7 тисяч. Погрому довершила

«голови місцеві петлюрівська залоза, але розпочав і закінчив його відділ голицьких січовиків, що недавно перебув до міста».

А ці фантазії і вигадки подає жидівський орган як «документ».

«Зпоміж усіх документів — лише від себе «Хвіля» — кривавої української рі-

лі, довершеної розсатанієм наемниками (жолантам), апоміж актів трагедії, те стинають кров у жилах, документ, який тепер оголошуємо, мая хіба найвищою доказовою силу».

Вільно істеричній «кресовяниці» в повістевій формі використувати розміри своєї буйної фантазії, однак не вільно організації, що хоче служити правді і справедливості, подавати цих нікчемних видумок як документ «найвищою доказовою силою» — тимбільше, що керманічі «Хвилі» хіба мали час і нагоду перевірити, як малися справи в Проскуріві. Чи ж треба їм було вдаватися до фантазії п. Шуцької? Таж у Львові перебуває кількадесять проскурівських жидів, які не зі слухів, але як очевидці могли поінформувати лицарів штайгеріяди й шварцбардіяти про дійсний стан річей. А одночасно кидання болотом в українських січових стрільців, які в Проскуріві не були, а яких боготворили українські жиди як відданих оборонців жидівського населення перед хвилею погромництва.

В світі таких калюмній яку вартість мають пошукровані фрази про прихильність жидів до українських визвольних змагань? Ніякої; вони є хіба болючим насміхом над справою українського визволення, болючим і несмачним. З кожного рядка в жидівській пресі, з кожної заяви жидівських діячів виблискую вістри мечів, встроїлюваного в спину українського народу. Відбувається генеральна жидівська офензива проти українського народу під стягом подвійної бухгалтерії.

Кріза книжкового ринку та засоби боротьби з нею.

(З нагоди свята книжки.)

Книжковий ринок в сучасний момент переживає крізу майже в усіх країнах. Дослідники цього явища вбачають причину кризи в перепродукції книжкового матеріалу. Справді, взяти для прикладу хоча б Чехословаччину. В той час, як протягом 300-х років — від 1500 р. до кінця 18. століття — вийшло всього ледве 6000 чеських книжок як в межах сучасної Чехословаччини, так і за кордоном, тепер щорічно в одній Чехословаччині виходить біля 6000 чеських книжок. Як що порівняти книжкову продукцію Чехословаччини за останні роки перед світовою війною з теперішньою продукцією, то зріст її за цей час збільшився удвоє, тоді як населення Чехословаччини за той же час збільшилося лише на 6 проц.

А ще більший, можна сказати, нечуваний у світі зріст книжкової продукції припадає на долю української книжки. Ще яких-небудь 25 років тому на всьому просторі б. Росії, до якої входила й В. Україна, виходило річно не більше десятка українських книжок, тоді як в минулому 1926 році на Рад. Україні вийшло 1591 книжок українською мовою.

Однзк даремно булзб вбачити причину крізи у нас в перепродукції української книжки. Не слід забувати, що українців нараховуємо тепер приблизно 40 м. душ, а тому випуску, на кращий випадок, 2000 назв українською мовою річно на всіх українських землях розу-

міється, не можна вважати за перепродукцію української книжки, і що залишити на боці питання про її якість.

Щодо якості української книжки, що продукується на українських землях, то тут приходиться відрізняти продукцію Рад. України від продукції інших українських земель. З повною рішучістю можна сказати, що ні в Галичині, ні в Закарпатській Україні, ні в еміграційних колоніях не знайдете видавництва, яке поставилоб своєю метою продукувати бруквову літературу. На жаль, не так стоїть справа в цьому відношенні у Рад. Україні, де випускається у світ ціла низка книжок, що мають впливати на найгірші почуття читачів. Тут дійсно можна говорити про перепродукцію української книжки бруквового характеру.

Далеко в більшій мірі помічається зріст бруквової літератури в інших країнах. В наслідок цього в багатьох державах powstało або стоїть на черзі питання про необхідність найрішучішої боротьби з бруквовою літературою, що несе а собою безмірні шкоди для людства в сфері морального життя. Так, вже торік Німеччина ухвалила закон під назвою Schund u. Schmutzgesetz а в цьому році в Празі відбулася спеціальна нарада для обговорення питання про засоби боротьби з порнографією та бруквом в літературі.

Другу причину книжкової кризи добачують деякі в тому, що книжку

все більше заступають радіо, кіно та часописи. Але й ця причина не може відноситися до нашої кризи, бо вона йде поруч з нашою відсталістю в користуванні радіо, кіно та часописами.

Єдину причину нашої кризи на книжковому ринку можна вбачити в неумінні нашому використати всі засоби до поширення книжки. В доказ цього твердження можна навести той факт, що не одне видання наших видатніших письменників і учених цілими десятками років залишається нерозпродане й стає жертвою мишей на складі або продається на вагу, як паперовий матеріал. Якраз така доля загрожують творам одного з найкращих наших поетів Олеса лише тому, що він не в силі сплатити борг за помешкання, де переховуються його твори. Неваж у нас не знайдеться ні одної книгарні чи редакції часопису, які викупили б твори Олеса та пустили їх в обіг по дешевій ціні або як прилогу до часопису за невеличку доплату до його ціни?

З усіх боків чуємо ми нарікання на те, що книжка не знаходить покупця. Отже питання про засоби наближення книжки до населення набирає у нас першорядної ваги, і в цьому відношенні ми можемо дещо запозичити від наших сусідів. Найбільшу роль в поширенні книжки відіграє бібліотека. Кожна нова бібліотека не тільки сама стає покупцем книжок для комплектування ними бібліотеки, але підготовляє між читачами новий кадр покупців книжки. Отже даремно було б думати, що бібліотека стоїть на перешкоді діяльності книгарні. Навпаки, розвиток бібліотечної справи потягає за собою й розвиток книжкової продукції. Тому не диво, що, напр., в Чехословаччині спілка книгарів взяла на себе ініціативу в справі розробки законопроектів 1919 р. про заснування народних бібліотек.

Другим засобом наближення книжки до її споживача є поширення сітки книгарень, а також організації мандрівних агентів (кольпартів). На заході кольпартів є дуже розвинені, але, на жаль, цим способом поширюються не рідко такі видання, які не можуть принести користі читачеві.

Третім засобом є встановлення різних підляг для покупців книжок. У цьому відношенні заслуговує на увагу засіб, який практикує одна з чеських книгарень в Празі, — а саме відпуск книжок в борг на умові виплати його тижневими ратами. Такий засіб дає можливість звичайному робітникові, що одержує платню раз на тиждень, уділяти певну суму зі своєї платні на придбання книжок для власної бібліотеки. Накінце, поширенню книжки серед населення сприяє також організація свята книжки.

Не буду тут зупинятися над програмою цього свята, — на цю тему є докладний план Головного Виділу Т-ва „Прогресу“ у Львові, — я тільки хочу вказати на те, що не слід дивитися на це свято, як на якесь добродійне діло. Свято книжки це є свято нашої культури; українська книжка є спільним твором письменника, видавця і читача, і в цьому, може, полягає причина характеру нашої книжкової продукції — малої по кількості й здоровій своїм змістом. Українська книжка дійсно є сумління українського народу, а тому письменники, видавці й читачі несуть відповідальність за розвиток української книжки, основні духовної культури українського народу.

Прага, 26 жовтня 1927.

Ст. Сіропало.

Хочеш чи не хочеш,

твої будинки мусять бути забезпечені на леву вартість. Коли їх добровільно не забезпечуєш в 1/4 часті в Т-ві „ДНІСТЕР“, то ПЗУВ примусово стягне від тебе премію і від цієї 1/4 часті, отже разом від цієї забезпеченості вартості будинку. Тому виконай народний обов'язок і бодай 1/4 часті заплати до „Дністра“.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ, ЧИТАЛЬНІ І ТОВАРИСТВІ ПОВИННІ БУТИ УКРАЇНСЬКІ ПОРТРЕТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, ІВАНА ФРАНКА І ОБРАЗ НАШОГО СЛАВНОГО ПОЛКОВНИКА КОЗАЦЬКОГО „БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ“ ПРОФ. ІВАСЮКА,

виконаний у трьох красках на гарному папері в першорядному яв�денні.

Ціна портретів Шевченка і Франка по 1.80 зол.

образу „Богун під Берестечком“ 10.00 зол.

714 3—3

Гроші можна пересилати на наше конто в Земельнім Банку у Львові, Підвалі 7.

Замовляти: Buchhandlung Theodor Sawula, Wien I., Riemergasse 2.

„Геть неписьменність“.

(Докінчення.)

V.

Так було до великої війни. Після війни вийшло Т-во „Прогресу“ у Львові знов розбита. Сильний труд, енергія, моральних і матеріальних засобів потрібно було на діло відбудови, зрозуміти тільки той, хто таку роботу переводив, або мав змогу збільшити до неї пригальтунис.

Одинока підтримка, яку наїшло наше Т-во і що з признанням треба піднести, це становище і відношення народу до освітніх змагань. Воно у тисячній раз розвіває про тенденційно поширювану думку про неохоту українського народу до освіти. У зайвий раз можемо рухом останніх днів задокументувати те, що нахлило в пам'ятках давніших часів, в описах подорожей чужинців тощо. Один з них, Антіохійський патріарх Макарій так говорить: „По всій козацькій землі дивний та гарний факт еспостерегає ми. Всі вони, за малим винятком грамотні, навіть більшість їх жінок та дочок уміють читати й писати й знають порядок служб церковних та церковні співи, і всі діти уміють читати, навіть свироти“ (8 опису подорожі з р. 1653).

Тому між змаганнями повесного часу займає одно з перших місць справа побороування неписьменності. Т-во зі свого боку розвинуло як найбільшій акції пресою, відозвами, видавництвами, тощо. Т-во поклялося до життя як одну з перших після війни комісію для побороування неписьменності. Притягнуло в її склад шонайкращі педагогічні сили. Т-во доручило своїм філіям і читальним складам і від себе комісії в тіх справах, які повинні мати на увазі як найшвидшу ліквідацію неписьменності. А проте попри всі, ті так добре зрозумілі всьому освітникамі труднощі, наїтижкою перешкодою, котра аморожує всі змагання, це відношення влади, знові негативне й вороже. Тимчасом на основі останнього списку населення знаходиться в Польщі 6,581,507 аналіфбетів у віці від 10 літ вище, себто кожний пятий громадянин повніше 10 літ не вміє читати й писати. (Цитовано з журналу „Polska Obstała Goscinnosc“ 1927 стор. 170). До цих виводів додає автор статті дуже знамениті слова: „Największe zagrożenie państwa polskiego. twarz niekulturalności“. Що ці слова значать, ми дуже добре розуміємо. Чи таким ворожим відношенням до великої і жертвенної праці Т-ва „Прогресу“ влада освітне які успіхи в ліквідації неписьменності поволимо собі сумніватися. Що це не до освітлення, винятарити волухатися тільки троха глибше в тон обіжнього письма Кураторії з 23. вересня 1925 ч. 26,977/І. Там говориться, що Міністерство В. Р. і П. О. мусять в увазі на таке господарське положення держави скреслити бюджетові позички, призначені для позашкільної освіти. Давши каже обіжнє письмо про високу суспільно-культурну роль курсів для аналіфбетів, віднається до Шк. Пов. Рад, щоб доложили всіх зусиль і не дали власти цим курсам, бо вони виконують напругу велике неспівзвуччю ширинній освіті серед народу. Відзивається до учительства, щоб його захопити до безкорисловної наразі праці. Здалося дещо про добуття фондів з самоуправних установ тощо. В цьому обіжньому письмі відтворюється повну безрадність, відчувастесь те, що там гарними словами вкривається сумна дійсність. А тут з другого боку ініціативу, велику практику й досвід, а далі й спільне розуміння роботи одного з найшляхетніших і

найстарших освітніх товариств не тільки відсувається, але параліжується і ставиться перешкодою.

Таким робом неписьменність не пропаде. Вона буде шораз більше розростатися і з нею не дасть собі ради ніяка сила.

З народів Європи Італійський належить до тих, що вказує дуже високий відсоток аналіфбетів. І там держава не в силі дати собі ради з аналіфбетизмом і тому всі громадські й освітні установи звязали себе в один Союз — „Unione contra l'analfabetismo“. Щоби при його допомозі могли воєти успішну боротьбу. Це на доказ, що влада без громадських чинників і без їх допомоги всьому безсилна. Другий приклад цієї надзвичайний рух за ліквідацією неписьменності, який бачимо в Соединених Радянських Республіках Оходу. На самій Україні в навчальному році 1926-26 було 17542 установ для ліквідації неписьменності, в яких побирало науку 728,417, а в році 1926/7 було 13022 установ, а в них побирало науку 538,900 осіб. Всі ці установи підтримували державою. Держава стежить докладно, щоб кожного неписьменного притягнути до науки. Держава окреслює цей обов'язок навіть певними законними постановами. Там кинуто гасло, щоб до 10-ліття революції не було ні одного п'ятидесятилітнього неписьменного на території союзних республік. А проте в останньому році шораз більше голосів з міродатних код, що така мета не до освітлення і що далеко це до повної ліквідації неписьменності. Ці два приклади говорять дуже багато і відповідну конеквенцію нехай витягне із цього влада, що ставить перешкоди, й громадськість, котре так байдужо усе приймає.

Щож до питання кваліфікації осіб, що учать на курсах для неписьменних, навіть на думку нам не приходить висказувати інший погляд, як той, що найкраще піде праці там, де працюватимуть кваліфіковані сили. В повальному розумінні цієї справи Т-во „Прогресу“ як головне на курсах для освітніх робітників ставить питання підготовки до боротьби з неписьменністю, даючи ним практичних лекцій і притягаючи до ведення практичних лекцій учасників курсів. До підручників для побороування неграмотності видає методичні вказівки. Має на увазі приготувати видання повного методичного підручника так, щоб в нього могли користатися й менше фахово підготовані учителі на курсах неписьменних.

Розуміючи так високу потребу фахового кваліфікованого учителя не можемо закрити і той празди, що нераз не кваліфіковані учителі на курсах давали надзвичайні результати і порівняли кваліфікованих своєю роботою. Закоплення справую робило із них правдивих педагогів до того рода курсів. Можна навести кілька десятків випадків, котрі показують силу роботи, яка виходить із захоплення, із жертвенної праці. Ця велика сила творить чуда і дивує всіх тих, котрі розраховують тільки холодно на вплив і вагу більше або менше матеріальних сил. Це є те саме чудо, котре велико Огефаніков етноприти безсмертний образ маленької Дорі, здається найменшою на цілому світі і може в цілій людській історії учительки на курсах довірлив старших неписьменних.

Для Т-ва „Прогресу“ важкий це один момент, якого не відчували ні адміністрація ні шкільна влада. Для нашого Товариства питання неписьменності серед старшого громадянства, це питання так важке, що ми не можемо відклади-

ти його ні на одну хвилину. Кожної хвилини ми мусямо вводити боротьбу. До цієї боротьби закликаємо всіх. Це пате горить дах над нашою головою. А коли хата горить, не ждемо аж приде вишкелена пожежна сторожа, але кожний епішить з допомогою і від вського приймаємо її, коли вона тільки шире подана. Питання неписьменності це у вужтому змісті питання освіти. Це право до освіти, одно з найдорожчих прав. В даних умовах одно з непислених, які маємо. Це право є таке, що ми мусямо з нього користатися, а в сід за тим мусямо піднести найбільше рішучий голос з його оборони.

М. Галуцинський.

Фабрики, будинки фабричні, млини, друкарні, в котрих продукція відбувається при помочі механічного гону о силі меншій 10 HP, або в котрих є заняті що найменше 15-ох робітників, можуть бути забезпечені в цілості в Т-ві „Дністер“.

З процесу Шварцбарта.

Паризь, 21 жовтня 1927.

Шварцбарт агентом?

Третій день розправи починається татним довгого звста лівого ес-ера Добковського, бувш. помічника комісара жидівських справ у комісаріаті національностей при радянській уряді в Москві 1918 р. Добковський, що знає Шварцбарта добре віддавна, стверджує, що цей був більшовицьким агентом. На те Шварцбарт не в силі відповісти нічого іншого як те, що Добковський — Жид-Чому? Бо він жид, а прайм жид не повинен виступати проти жидів. Адвокат Шварцбарта Торрес покликується на те, що Добковського адемаскував у 1918 р. Бурневі як провокатора. На те Вілім, оборонець рідні Петлюри, відповідає, що тут діло тільки в перешкоді чи Шварцбарт кавав правду, закликаючи, що не має спільних.

Слідуючим пунктом дискусії етас прокурорський погром. Оборонець Шварцбарта силкується довести, що відповідалність за нього паде на Петлюру. Кампінчі відповідає на те, що французькі генерали Петен і Ніваль теж не були відповідальні за бунти в французькій армії. Важне те, що Петлюра погромів не приказував і з ними не соціалізувався.

Два спеціалісти від „розвідок“ політичної і наукової.

Із візань свідка генерала Шаповалова сід підкреслити роль Володзіа Добковського агента, присланого із спеціальним дорученням із Москви. Володзіа зумів познайомитися із Шаповаловим і жити якийсь час у нього у Паризі, бо би дістати деякі подробиці про Петлюру. В пів години після звиста Петлюри Володзіа прайшов до Шаповалова і поведилося дуже дивно, бупім то не знали про подію. Шаповалів почав етежити за ним і ствердив, що Володзіа знав про звист і був аналіфбетом із Шварцбартом.

Дуже смішно є роль свідка професора від літератури Поля Лінжешана „спеціаліста від погромів“, тому, що він протистав, як каже, „десю“ літературу з цьому питання. На підставі цієї літератури він робить висновок, що моральна відповідальність за погром паде на початкового вождя етатана Петлюру. Адв. Кампінчі питає його свідки він не все знає. Проф. Лінжешан: з документів, матеріалів комісії Чера. Хреста, Ліги Праці Людини. Кампінчі: — Я кладу голову перед сміливістю, з якою етатан професор дозволяє собі на категоричні висновки про устрій і дал далей те маловідомої країни, але чи шав. професоріві відомо, що Петлюра видавав прикази про арештування погромників і що одного із них Семесенка розстріляли в присутності самого Петлюри. Той, хто власноручно розстріляв Семесенку, лантєся тут як свідок.

Гомін значив і гомін прайданий. Підчас звиста буши праймер міістор в уряді Петлюри В. Прокопович, адв. Торрес прочитав одну етаті: „Трибуна“ не ераок етаті, що відповідалі до бунту. „Джас“ до Па-

— Інспектор Тарас „при роботі“, Пи-
шуть нам а Яворова: Як відомо, лівів-
ська кураторія попереднімжала проти-
правно українську мову а школах по на-
ших селах на тил „утракіам“, ошпріаю-
чи своє рішення на твердженнях, наче-
би по даних громадах було по 20 голо-
сів за шкільних дітей, що хочуть польсь-
кої мови навчання. В тіа справі внесено
у нас своєчасно рекурси до Варшави і
замедано слідства, што подалшував
деплярціа, щоби тих шахраїв покарати.
Тепер верзуги ті рекурси на руки тут.
Інсп. Тараса, який — відно — я дістав
наказ перевести слідство. Одначе тоя
пан інспектор переводить слідство тен-
деційно, а навіть наживається на лю-
дей, що внесли рекуре проти утракіа-
зму до Варшави і грошать їа репресіям.
Таке було прим. у с. Новосілках, де тоя
псевладкий пан поволів собі терориза-
вати громадян, голову євідомого нашо-
го чоловіка Турка, значачного просвіт-
ного діяча. Добре то слідство і добра то
буде реаліза а нього! Проти такої „ро-
боти“ наші громади мусять застерегти-
ся. Своєю не даруюмо, хочби я ні бога-
то було таких Тарасів! А про того Та-
раса ще незабаром напишемо ширше. К.

— З Каєн Хорих у Львові. В місяці
вересні ц. р. аголосилося до Львівської
Каєн Хорих 15.810 осіб. З того неодміню
до праці було 2.074 осіб, до спеціалістів
відділено 8.188 хорих, випадів для за-
тажно хорих членів було 802, для за-
тажно хорих їх родич 1.418. Намог ви-
дано на євму 23.207,38 зод. Щодо

наказано в антиці при вул. Брацлавській 14.000, в антиці при вул. Фредри 10.210. У вересні померло членів Кооп. 37, членів родини 62.

— **Львівська хроніка.** Річним промисловим промислом фальшиві стемплі для ліній промисловців Кімець і Кляйвахо, фабрикуючи стемплі у себе в хаті. — **Податок без милосердя.** Мін-отпо «карбу» заявив, що ретинери заплатили за дохідний податок 1927 р. не буде продовжений нова 1. листопада.

— **Нещастя й катастрофа.** В анти. графоті Варвік повилає нова податка, наслідком якої люди тратять мову; на відвідуваннях недужих 8 жертв. — В о. е. е. Гельсінгфорса в одному кіно згоріло 21 осіб.

— **Похорони Даніловського.** Поля Жеромського, Раймонта та Каспрівича, Даніловський теж мав офіційні похорони, в яких узяли участь представники уряду. Як буває військовий мав почесну чоту делегатів усіх варшавських полків, а як член партії — представників Польської Партії Соціалістичної. Іменем уряду промовляв на могилі міністр освіти, від письменників — Ватеслав Серомешський.

— **Зупинити поїзд.** Цими днями пасажирів, які їхали в станіславівським поїзді, були сильно адимовані, що поїзд подався назад на станцію, замість їхати вперед. Треба було кінкати поліцію, щоб втихомирити один вагон, де робітники з Підлісся робили собі поразунок із вагону з Микучинця, піпками та волами побивали тупулів і деяких подорожніх. Два Хомини і Корнішкі із Станіславова, що були дітьми особами, відомі в нещодній авантюри, що заволоділи не вперше до вазинці.

— **Король воздуха.** Такий новий титул дістав франц. летун Доре, що на берлінській майдані змагався із ним. летуном Вісвальманом. Оба летуни виконали цілу низку акробатичних штук, карет на власних апаратах і на апаратах противника. Жорі складалось із представників Чехословаччини та Голландії і признало переможцем Доре, який одержав від уряду берлінського майдану майстерну чашу.

— **Нова жидівська секта.** У Будапешті поствала нова жидівська секта, що вірить у... Христа. Називається вона «Союзом мадирських жидів віруючих у Христа» і має вже 4000 членів. Їх метою: затерти різницю між Старим і Новим Заветом, жидами і християнами, схилюючи любови ближнього. Членом цієї секти може стати кожний, хто вродився жидом, без огляду на те, чи прийняв уже яку християнську віру та обряд. Основний цілі секти адв. д-р Деандері Фелікс заявляє, що в Америці, Англії, Франції та Німеччині є віддана жиди віруючі в Христа.

— **Полтавський Державний Музей ім. Короленка.** В цьому році минає 35 років з дня організації одного з найважливіших музеїв союзу — Полтавського Державного Музею імені Короленка. Музей засновано в 1891 році з ініціати-ви професора Докучаєва та Гурова, запрошених колишнім Полтавським Земством для дослідження ґрунту і геологічних робіт на Полтавщині. Понад 4000 експонатів з природи краю, зібраних дослідниками, лягли в основу музею. До 1906 року музей мав чисто природничий характер. Але потім до нього почали надходити окремі експонати на цілі збірки і музей поволі починає набувати значення краєвого. Колекції музею склалися з пожертв різних збірок та дослідників краю. Зокрема великий подарунок понад 20.000 експонатів і 4.500 томів наукової літератури зробила в 1906 р. поміщиця Сваржинська з Лубенів. Після того велику збірку подарував музею П. Боюровський — переважно колекції з природознавства (Крим, Кавказ, Середня Азія, Китай, Японія та Єгипет). До революції колекції музею містилися у Земській Управі, а частина в будинку Освіти ім. Гоголя. Підчас революції музей переведено до будинку колишньої Земської Управи, що лягає собою чи не найкращий зразок української архітектури на території УСРР, збудований за проектом професора Кричевського. Росписи в ньому робили художники Кричевський, Васильєвський та Савоскин. Тепер музей має понад 200.000 музейних експонатів та 50.000 томів наукової літератури. Музей має відділи: природничий, побуту та ідеології, техніки й економіки та соціально-політичний. Велику кількість експонатів зібрано в етнографічному відділі. Тут можна бачити усе, що добув селянин Полтавщини. Є також речі павсякого побуту. Багато експонатів кушарних виробів. Музей має понад 1.000 книг, між ними багато уніка. Так само великий відділ кераміки. Тут-же є невеликий відділ музичних інструментів. В істо-

ричному відділі зібрано портрети гетьманів гетьманів Старої Полтави, велике число збірок люботочних малюнків козаків Мамал, жупан і сорочок Кочубея, що були на ньому в день кари. В окремій кімнаті Гоголя зібрані речі письменника його порешки, варіанти творів тощо. В кімнаті славетних полтавців є портрети на фото-Котляревського, Мирного, Пейли, Л. Українки, М. Драгоманова, М. Лисенка та інші. Тут-же зібрано й твори цих письменників та оригінали, що зберігалися. За рік музею відвідало (екскурсії та окремі особи) 67.000 осіб, з них біля 10.000 селян. («Укр. Вісті».)

— **Подорож у невідоме.** Є ще поетичні люди на світі. У Парижі траплялась щми диями така пригода: до каси одного більшого завітанихого двірця пізгодить панок і каже до панни-касієрки: «Маю до вас просьбу і хочу купити дось дімок на селі, а не знаю де. Лишаю вам вибір — дайте мені білет кудибудь». Касієрка має гумор, усміхається і дає панкові білет до міста досить далеко віддаленого. На другий день панок вертається до каси: «Чи не ви дали мені вчора білет?». «Я. Чим могу вам служити?». «Хочу вам подякувати, бо завдяки вам я купив чудесний дімок у прегарній околиці. Я щасливий і хоту... Молода касієрка бурмоче, «добре, добре», а за той час панок витягає з портфелю лист і передає їй. У листі більший банкнот на спомин. Зали совієна урядничка могла запротестувати, панок шез, не лишаючи свого прізвища ні адреси.

— **Літературний кутос.** У Вілгороді помер учора один із найбільших сербських поетів Борислав Данкович. Можна ствердити і в рішучістю, що 99 пр. наших знавців літератури чує, на свій сором, це прізвище вперше. — У журналі «Норд унд Зід» появилася літературна стаття... нім. мін. закорд. справ Штрееманна, про відношення Гетого до вазвольних нім. воєн. Штрееманн не піддержує легенди про несправність Гетого до Наполеона. Його захоплення скітилось, коли Наполеон став гнобителем Німеччини. Франц. критика висловлюється з признанням про критичний хист Штрееманна. — Муринський журнал у Нью-Йорку «Опортуніті» оголосив нагороду 1000 дол. за найкраще оповідання написане негром; за короткий час зголосилось більш 1000 кандидатів на нагороду. — Відоме франц. видавництво Грассе почало нову бібліотеку п. а. «Контр-революційні книжки». — Помакар видав збірку віршів із своїх промов і афоризмів п. а. «Французькі слова».

— **Світова всячина.** Раковський не має охоти на посаду у Токіо, де ґрунт ще хитийший як у Парижі. — Бельгійський уряд обмежує свою армію і військову службу. — Біля Штутгарту помер брат буаш. румунського короля князь Вілгелм Гогенцолерн, що не грав ніякої політ. ролі. — Румунський жандарм застрелив мадлярського селянина, якого трупна нашла на мід землі; інцидент матиме дипломатичні наслідки. — Мексиканські бандити пірвали англійця Мічела, директора вугільного тов., під загрозом смерті, коли не дістають викупу 500 фунт. — Відомий теоретик тред уніонізм проф. Сілней Уеб покинув лондонський університет після 15 літ, визнаючи адміністративне право. — У Севастополі наслідком землетрусу нема печей. — Франц. комуністи склали комітет з нагоди свята 10-ліття рос. жовтневої революції; 62 делегатів на свято вже виїхало; з соціалістів, що приєднались до подорожі виключили з партії. — З кіна. У кіні «Лев» «Острів засуджених», пєса з дотепом, гумором і трагедією з підсоннямих країн. Мілтон Сільє (100-проц. мушкетер), красуня Бетті Вронсов і Ноар Беррі.

Пам'ятайте, що воля збірки на нагробні на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7918.

З діяльності СУА.

Ряд сходин делегатів Союзу українських адвокатів перед фєрїями покінчився сходинами делегатів Тернопіль-Бережнських, які відбулися дня 16. VII. в Тернополі в сали «Прогісїт» при участі кількох членів. На порядку дня була справа організації СУА, фахової преси і посмертного фонду. Після сходин оголосив адв. д-р Маріян Гушакевич реферат на тему: «Карне законодавство європейських держав по війні», який викладав, з уваги на актуальність теми і дуже гарне її оброблення великий інтерес у слухачів. Треба зава-

жити, що відносини серед української палестри самого Тернополя від деякого часу не зовсім правильні і коректні. Можливо, що партійно-політична боротьба, яка опанувала саме українське громадянство Тернополя, опанувала теж і українських адвокатів, як безпосередньо заінтересованих членів поодиноких партій і груп. Не можна думати, щоби причиною цьому були моменти натурї станова-конкуренційної. Сходина довели до деякого вияснення відносин і є надія, що вони згодом зовсім поправляться, що повинно лежати переважним в інтересі самої української палестри.

Перше після фєрїї засідання Виділу СУА. відбулось дня 24. IX., а на порядку дня були різні актуальні справи, між іншим справа делегатів Пова. суду С. II. у Львові і т. д. Намічено сходина делегатів в Перемишлі, Сяноці, Самборі та в одному з міст Волині для делегатів Волині, Холмщини, Полісся і Підляшшя. Ці останні сходина надзвичайно важні, бо вони закінчать організаційну працю СУА. на цїлій українській території під Польшею.

Виділ СУА. вшанував пам'ять пок. адвоката Льва Максимовича зі Старого Самбора, а з уваги на катастрофу померли члени Виділу зложили 50 зол. передачу до диспозитції Українського Комітету допомоги жертвам поєні.

На днях має повстатися 2-ий бюлетень СУА.

Поможіть здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчим ділом арозуміння важкої культурної праці і виявляємо вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Зі спорту.

«Україна» — «Графіка» 3:0 (0:0). В недільних змаганнях з «Графікою», яка виявилася дружиною доволі слабкою, мало зіграною і без ніяких замітливих талантів, «Україна» не показала видним абсолютно нічого. Не кажучи вже про якунебудь комбінацію, якої ніяк не можна було в неї доглядитися, гравці «України» не заважали собі навіть труду трохи жвавіше рушатися, але чекали, аж м'яч прийде до них сам. Виявками були тільки Рак і Борсук, що працювали тільки й доцільно за всіх. Особливо Рак давався з знаки противникам, бо був просто асоді і проявив неодну несправу ситуацію для української дружини. Воротор Барусевич не мав поля до попису, тому годі сказати, чи він тепер у добрій формі. Видно недиспозований був Терлецький, а вже найгіршим показався дотеперішній воротар Труш, що на провідника нападку абсолютно не надається. Жаль було просто дивитися на нього як на керманіча нападу, такий був неспорядний і нехадерний! Про інших нема що згадувати, бо нічим не звернули на себе уваги. Обі брамки стрілила «Україна» з пробіа. Виділи ок. 400.

«Сокила» (Станіславів) — «Віс» (Станіславів) 6:0 (4:0).

Ці товариські змагання відбулися на грєші польського «Сокола» І. Обі дружини слабі, гра їх стояла очевидно на низькому рівні. Всеж таки українська дружина виявила щось у роді комбінації і була в ліпшій кондиції, тому легко перемогла слабую дружину станіславівських німців. Суддював п. Новичкий.

Перегляд українських інвалідів.

Лікарські оглядини й реєстрація інвалідів У. Г. А. відбуваються: В суботу 29. X. п. р. в Перемишлі у д-ра Прийм. Ринок 12, для інвалідів У. Г. А. з повітів: Перемишль, Мостиська, Судова Вишня, Лісько, Добромиль, Любачів і Ярослав. Години перегляду: від 1:30 до 3-ої і від 5-ої до 7-ої понод.

В неділю 30. X. п. р. в Стрию в Т-ві «Сокила» від год. 9:30 передпол. для повітів: Стрий, Сколе, Жидачів і Подина. В четвер 3. XI. п. р. в Коломиї в сали Народного Дому, ауд. Костошка в год. II. передпол. для повітів: Коломиї, Косів, Сячин, Надвірня, Печеніж і Городенка.

Кожний інвалід У. Г. А. обов'язаний явитися до перегляду і принести з собою посвідку від парохіального уряду та читальні «Прогісїт» або кооперативу про те, що є членом У. Г. А. та потвердженій громадським урядом виказ матекового стану.

Управа УКТОНІ у Львові.

ОПОВІСТКИ.

Свято книжки в Станіславові. Філія «Прогісїт» у Станіславові уладжує в неділю 30. жовтня п. р. в сали українського «Сокола» в год. 3. понод. свято української книжки. На програму свята складаються: реферат голови «Прогісїт» у Львові проф. Михайла Галуцького, хоріві продукції «Станіславівського Воєна», декляція проф. д-ра Костя Кисілевського і комедія І. Франка «Учителі», яку відіграють країнські актори театр. гуртка повіту. Нєсь дохід на закуплю мандрівних бібліотек.

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ.

ВІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на ретей від десятих лів в цілім краю запис фірми Іван Зельтенрайх, Львів, Маріинська пл. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 31-7

ВСІЯКІ золоті й срібні вироби виконують: Ропші, Сикстуська 16 по 1 зол. 721 6-7

ПОШУКУЄТЬСЯ жінка, що звичайно бачує домом і дитиною. Зголошення між 2—3, Яркович, Львів, Домагалівна 3. 808-2

ШУКАЮ покою з окр. ах. елєнт. з харчем найкраще в околиці Зибіжовича. Зголошувати в адмін. під «молодий інженер». 807

СТУДЕНТ прав літ 29, шатни, навчався переписку з інтелігентною, гарною, замужньою панною до літ 25. Цілі матримонія. Дискреція заповнена. Листи втрачає фотографії проситися слати до Адміністрації «Діла» під «Краса». 808

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Спеціаліст медуг. легіні, серця і жодуку

д-р Фелікс Ган
Львів, ГОРОДЕЦЬКА 45.
646 Параситлення Рентганом 20-3

ДЕНТИСТ
В. ЛЬОКЕР в Станіславові
вул. Соборського 14.
Спеціаліст: білі корони, штучні зуби без піднебіння, містки без коронок і біленькі зуби. — Приступні ціни — до 794 гідні услуги. 19-1

АДВОКАТ

д-р Волод. Старосольський
верну і веде від 20. жовтня 1927. року передвоєнну адвокатську канцелярію у Львові при вул. Крашевського 23/II.

3 приваду

МІСЯЦЯ КНИЖКИ
можна лабути

в Адміністрації «Діла» Львів
Ринок ч. 10 II. поа.

Слідуючі книжки:
Е. Чикавський: Спогади I—III часті (видається, зол. 500)
М. Возняк: Шевченко і князя Рєпінна 1:50
Г. Врасюк: Визутні (сучасна філія) 0:60
Служа Божа св. Іоана Золотоустого зі службами різних напрямів українською мовою у перекладі о. д-ра Я. Левинського 2:50

Вистає вислати листівку, з вишлемо відворотного поштою за посилателю.

ФУТРА

перероблює, модно і зі смаком, також виконую нові креції по приступних цінах, першорядна солідна кушарська робітня

Францішок Ізницький
Львів, Лєвонів 3 — Шаймоха 2а подвір'ю

зол. 6-60 ГОДИНИКИ зол. 6-60
а саме швейцарські з гарантією тямки у
Б. Г. ГИБЕРТА Сикстуська 4

Ширіть наш часопис!